

Magyarországon nehéz a népi kultúra ápolóival kapcsolatban sztárokról beszélni, hiszen az egész területet annyira agyonhall-gatja a média, hogy a lakosság nagy része a legjobb előadók neveit se ismeri. Kereskedelmi adókon egyáltalán nem látható népzene, néptánc, s a közszolgálati csatornákon is csak minimális időtartamban, eldugott időpontokban, véletlenül se főműsoridőben.

Így, ha a legtöbb magyart népzeneről kérdezik, maximum Sebestyén Márta és a Muzsikás jut eszükbe. Csak a táncházak látogatói, a népi kultúra iránt intenzívebben érdeklődők tudják, hogy az elmúlt években egy sor kitűnő – főleg női – énekes jelentkezett, s közülük is az egyik legkiválóbb Herczku Ágnes. Ha például Írországban úzná ezt a műfajt, biztos országosan ismert sztár lenne, így viszont lehet, hogy külföldön már többen ismerik, mint Magyarországon. Pedig adottságai, gyorsan felfelé ívelő pályája, egymás után megjelenő lemezei alapján többet érdemelne hazájában.

Herczku

A magyar népdaléneklés új csillaga

De honnan is indult Ágnes karrierje, aki mára már a Magyar Állami Népi Együttes szóelőénekes? Gyermek- és tanulóéveit az ország keleti határa közelében fekvő Sátoraljaújhelyen és Sárospatakon töltötte. Hamar érdeklődni kezdett a népzene és néptánc iránt. Általában is érdekelte a népi kultúra, különösen az erdélyi, egyik nagyszülői ágon ottani gyökerei folytán is. Sokáig azonban nem az éneklés, hanem a tánc volt előtérben, azon belül is nem mindig a néptánc, hanem a jazz- és klasszikus balett. Közben hat évig zongorázni is tanult.

Sárospataki diáksága alatt a Bodrog Néptáncgyűttesben táncolt egy évig, aminek már édesanyja is tagja volt. Szülei ragaszkodtak ahhoz, hogy valamilyen 'rendes' szakmában diplomát szerezzen, bár ő inkább balettintézetben folytatta volna. Így végezte el a miskolci egyetemen a történelem szakot. A tanulást azóta se hagyta abba; jelenleg a budapesti egyetemen jár esztétika szakra.

Herczku Ágnes

Kürtösi Zsolt felvételei

Még moderntánc-tanár képzésre járt (ahol szintén diplomát szerzett), amikor egyik tanára, aki tudott néptáncos múltjáról is, felhívta figyelmét, hogy a budapesti Honvéd Táncgyűttesnél egy megüresedett helyre táncost keresnek. Ágnes jelentkezett és fel is vették. Tán-

colás közben hamar kiderült, hogy nem csak a mozgása jó, hanem a hangja is. Még a **Honvéd** táncosa volt, amikor már a **Magyar Állami Népi Együttes**-be hívták énekelni. Itt hozta meg neki a nagy kiugrást a **Naplegenda** című táncjáték. Közben kezdtek megjelenni felvételei

különböző lemezeken. Először a Honvéd együttest kísérő Hegedős együttes lemezein szerepelt. Később az együttes több meghatározó tagjával együtt kivált a Hegedősből, és létrehozták a Fonó együttest, amellyel egymás után készülnek felvételei. De kirándulásokat tesz más zenei műfajokba is, többek között a Riverdance-ban is több évet eltöltött, bolgár-magyar Nikola Parovval is több együttesben szerepelt már eddig, s most is közös lemezen dolgoznak.

Élső szólólemeze, az **Arany és kék szavakkal** 2002-ben jelent meg. Ez igen jól sikerült. Szerkesztője ugyanaz a Kelemen László, akivel következő szóló lemezét is készíti. Ez utóbbi egy Bartók-album lesz, s most tavasszal kerül a boltokba. Magyarország 2006-ban ünnepli Bartók Béla születésének 125. évfordulóját, s a nagy zeneszerző előtt a táncházások is sorra tisztelegnek a Bartók zenéjét ihlető népzenei gyökerek lemezeken történő bemutatásával, sokszor klasszikus zenészekkel közösen. A Fonó együttes is megjelentetett már **Túlparton** címmel egy ilyen lemezt tavaly.

a 24. oldalon folytatjuk

Als sterren staan ze niet bekend, de vertolkers van Hongaarse traditionele muziek, de muziek die door de gevestigde media in Hongarije zozeer wordt genegeerd, dat het grootste deel van de Hongaarse bevolking zelfs geen enkele zanger of zangeres van dit genre weet op te noemen. Op de commerciële zenders is al helemaal geen volksmuziek of volksdans te zien en ook de publieke omroepen wijden er maar weinig zendtijd aan, en dan alleen nog bij voorkeur op incurante tijdstippen, zeker niet op prime time.

En dus weten de meesten desgevraagd hooguit de naam te noemen van zangeres Márta Sebestyén of van het ensemble Muzsikás. Alleen bezoekers van de danshuizen en liefhebbers van de Hongaarse volksmuziek weten dat er de afgelopen jaren een keur aan uitstekende zangeressen in dit genre is opgestaan. Op nummer 1 in dit rijtje staat ongetwijfeld Ágnes Herczku. Als ze haar beroep in Nederland zou uitoefenen zou ze er ongetwijfeld al een grote ster zijn, maar voorlopig is ze buiten haar eigen land bekender dan in Hongarije. Terwijl ze op grond van haar talent, haar staat van dienst en de in korte tijd uitgebrachte keur aan cd's eigenlijk meer erkenning van het thuisfront zou moeten genieten.

De nieuwe ster van het Hongaarse volkslied

Ágnes

Ágnes is inmiddels de solozangeres van **Magyar Állami Népi Együttes**, het Hongaarse Staatsfolklore Ensemble, maar begon haar loopbaan in het oosten van Hongarije. Ze bracht haar jeugd door in **Sátoraljaújhely** en **Sárospatak**, waar ze al gauw belangstelling kreeg voor volksmuziek en volksdans. Eigenlijk interesseerde ze zich voor alle uitingen van volksmuziek en door de familie van een van haar grootouders vooral ook voor die van Transsylvanië.

Lange tijd stond echter bij haar de dans meer op de voorgrond

dan het zingen, en dan niet zozeer het volksdansen, als wel jazzdans en ballet. Ook had ze zes jaar pianoles. Tijdens haar studie in Sárospatak danste ze een jaartje in het Bodrog Volksdansensemble, waar ook haar moeder lid was. Hoewel haar hart lag bij een opleiding op de dansacademie, moest en zou ze van haar ouders een degelijke studie volgen. Ze is nu afgestudeerd aan de universiteit van Miskolc in het vak geschiedenis maar blijft het leren trouw: ze volgt nu aan de universiteit van Budapest het vak Estetica. Ágnes was nog bezig met de opleiding tot docent moderne

dans (die ze eveneens heeft afgerond) toen ze door een van haar docenten, die op de hoogte was van haar volksdansachtergrond, werd gewezen op een vacature bij het **Honvéd Dansensemble** te Budapest. Ágnes solliciteerde en werd aangenomen. En al dansend bleken niet alleen haar bewegingen goed, ook haar stem viel op. Nog tijdens haar dansperiode bij het Honvéd Ensemble werd ze door het Staatsfolklore Ensemble al gevraagd als zangeres. Haar grote doorbraak bereikte ze hier met een rol in het dansstuk **Naplegenda** (De legende van de zon). Onderwijl

verschenen er ook al opnamen van haar op diverse cd's. Aanvankelijk zong ze nog op de albums van ensemble **Hegedős**, het begeleidingsorkest van de Honvéd dansgroep, maar later verliet ze met een aantal toonaangevende musici van Hegedős de groep en richtte het ensemble **Fonó** op. Met Fonó heeft ze vele opnamen gemaakt.

Maar ook maakte ze uitstapjes naar andere muziekgenre's: zo was ze een paar jaar actief in **Riverdance** en samen met de Bulgaars-Hongaarse Nikola Parov heeft ze in diverse orkesten gezeten, momenteel werkt ze met hem aan een gezamenlijke cd.

Haar eerste solo-cd werd uitgebracht in 2002. Met deze plaat, **Arany és kék szavakkal** (Met gouden en blauwe woorden), oogstte ze veel succes.

lees verder op blz. 24

Tióta négy éve a Honvéd-ból véglegesen átment a Magyar Állami Népi Együttesbe, Ágnes felhagyott a színpadi táncal, s csak énekesként tevékenykedik. Legújabb produkciójukat 2005. decemberében mutatták be, s ennek **Az örök Kalotaszeg** a címe. A táncjáték a mára már sorra elhunyt kalotaszegi zenészek előtt tiszteleg, középontban Varga Ferenc 'Csipás' primással. Az előadás – szintén Kelemen László által összeállított – zenéje egyidejűleg CD-n is megjelent, s véleményem szerint minden idők egyik legjobb népzenei lemeze. Egy-más mellett hallhatjuk Kalotaszeg román, magyar és cigány lakosságának zenéjét. Egyik szebb, mint a másik! A román énekeket Demeter Erika, a magyarokat Herczku Ágnes és Türei László, a cigányt Varga István 'Kiscsipás' adja elő, a primásokat pedig három kitűnő tánc házi hegedűs (Pál István 'Szalonna', Vizeli Balázs, Gombai Tamás) jelenítik meg. A fantasztikus kalotaszegi viseleteket és táncokat is felvonultató produkció az áprilisban megrendezett országos táncháztalálkozó galaestjén is bemutatásra került, de jó lenne, ha külföldön is minél többen láthatnák.

Az előadás és a lemez Herczku Ágnesnek is újabb lehetőséget adott sokoldalú tehetségének bemutatására. Az eddig megjelent és a kiadás alatt álló lemezek további szép karriert sejtetnek, s talán egyszer még azok is megismerik a nevét, akik népi kultúránk iránt kevésbé érdeklődnek Magyarországon. Talán ha valamelyik angol vagy amerikai filmben elhangzik betétdalként valamelyik száma...! Ahogy az Sebestyén Mártával történt! Hiába énekelt már két évtizede idehaza, s hódította meg a világ legnagyobb komolyzenei színpadaít is a Muzsikás együttesel, egy kétperces dal **Az angol beteg** filmben hamarabb sztárt csinált belőle hazájában, s még a kereskedelmi tévécsatornáknak is hirtelen szívesen látott szereplője lett. Talán egyszer nemzeti önértékelésünk is helyére kerül! ■

Herczku Ágnes
in klederdracht uit
Kalotaszeg
Foto · Pál István

De plaat was medegeproduceerd door László Kelemen, die ook betrokken is bij haar volgende solo-cd. Dit wordt een Bartók-album en verschijnt nog dit voorjaar. Hongarije viert dit jaar immers de 125e geboortedag van Bartók en ook de danshuismusici dragen – veelal in samenwerking met klassiek geschoolde musici – hun steentje bij aan dit Bartók-jaar door op cd's de motieven uit de volksmuziek te laten horen die Bartók inspireerden tot zijn composities. Ook Fonó heeft vorig jaar al zo'n cd uitgebracht, Túlparton (Aan de overkant).

Toen Agnes vier jaar geleden definitief van het Honvéd-ensemble overstapte naar het Hongaarse Staatsfolklore

Ensemble, hield ze ook op met dansen en is er nu alleen nog actief als zangeres. De aller-nieuwste productie **Az örök Kalotaszeg** (Het eeuwige Kalotaszeg) ging in december 2005 in première. Deze dansvoorstelling is een hommage aan de vele nu reeds overleden meestersviolinisten van de regio Kalotaszeg (het gebied rond het nu in Roemenië gelegen Cluj/Kolozsvár). Een van de vioolspelers die in de voorstelling worden geëerd is de 'primás' Ferenc Varga Ferenc, bijgenaamd de 'Csipás'. Ook dit programma is samengesteld door László Kelemen en gelijktijdig uitgebracht op cd. Deze cd is in mijn ogen de beste volksmuziekplaat aller tijden! Achter elkaar horen we de mu-

ziek van de Roemeense, de Hongaarse en de zigeunerbevolking van Kalotaszeg, het ene fragment klinkt nog mooier dan het andere. De Roemeense liederen worden gezongen door Erika Demeter, de Hongaarse door Ágnes Herczku en László Türei en de zigeunerliederen worden vertolkt door István Varga bijgenaamd de 'Kiscsipás'. Als primás verlenen drie uitstekende danshuis-musici hun medewerking: István Pál, bijgenaamd Szalonna, Balázs Vizeli en Tamás Gombai. De voorstelling is compleet met schitterende decors en kleding in de stijl van Kalotaszeg ook te zien geweest op de gala-avond van het grote danshuistreffen in Budapest van begin april. Het zou mooi zijn als deze voorstelling - ook in het buitenland - door zoveel mogelijk mensen gezien zou kunnen worden.

Tet deze voorstelling en cd heeft Ágnes Herczku een nieuwe kans gekregen haar veelzijdige talent te laten horen. De cd's die tot nu toe zijn verschenen en die nog op stapel staan beloven een mooie carrière. Misschien dat dan ook het deel van haar landgenoten haar zal leren kennen die nu niet zo'n belangstelling koesteren voor de eigen volkscultuur. Wie weet mag Ágnes misschien ook ooit in een of andere Engelse of Amerikaanse film een gastpartij zingen en overkomt haar hetzelfde als **Márta Sebestyén**: Márta zong al decennialang in Hongarije en had met het ensemble Muzsikás al op vele wereldpodia gestaan, maar pas na een kort liedje van twee minuten in de film **The English Patient** werd ze in Hongarije door haar landgenoten als een echte ster beschouwd waarna ze ook veelvuldig te gast werd gevraagd bij programma's van de commerciële omroepen. Misschien wordt het nog wel eens wat met ons nationale zelfbeeld... ■